

Володимир Вишняков
к.е.н., професор,
Запорізький національний університет
Олександра Діміянова
студентка,
Запорізький національний університет

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ЯК ФОРМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Міжнародна торгівля вважається однією з перших форм міжнародних економічних відносин. Її зародження сягає у глибину сторіч, про що свідчать різноманітні археологічні знахідки та письмена. Більш-менш сталого розвитку зовнішньоторговельні зв'язки починають набувати ще у стародавніх цивілізаціях. Після ж промислових революцій XVI-XVIII століть з появою великої машинної індустрії зовнішня торгівля досягає значних масштабів і набуває характеру стійких міжнародних товарно-грошових відносин. Вона стає основною і найбільш динамічною формою міжнародних економічних відносин.

У світовому господарстві все більше розвивається така специфічна форма міжнародних відносин, як міжнародна торгівля. На частку торгівлі припадає приблизно 80 % всього обсягу міжнародних економічних відносин.

Розвиток і вдосконалення світогосподарських зв'язків являють собою досить складний, суперечливий процес. Їх суть в тому, що рух до економічної незалежності і зміцненню окремих національних господарств у сучасних умовах неминуче веде до всезростаючої інтернаціоналізації господарського життя, підвищення ступеня відкритості національних економік та посилення їх взаємозалежності на основі подальшого поглиблення міжнародного поділу праці.

До міжнародної торгівлі послугами належать транспортні послуги, фрахт, міжнародний туризм, банківські, біржові та посередницькі послуги, страхові операції, рекламні заходи, ярмарки, обмін в галузі культури, інформації та інші «невидимі» блага. У ролі продавців і покупців виступають держави, державні та недержавні організації, окремі особи, приватні, акціонерні та кооперативні підприємства й фірми [1, с. 431-432].

Розвиток міжнародної торгівлі спирається на вигоду, принесену нею тим країнам, які беруть участь у ній. Теорія міжнародної торгівлі дає уявлення про те, що знаходиться в основі цього виграшу від зовнішньої торгівлі або чим визначаються напрямки зовнішньоторговельних потоків.

Міжнародна торгівля збільшує дохід і рівень життя країн, що торгують між собою. Нація, яка ігнорує принцип порівняльних переваг, імовірно полатилася б зниженням життєвого рівня населення і уповільненням темпів економічного зростання.

Міжнародна торгівля служить засобом, що дозволяє країнам-учасникам процесу, розвиваючи свою спеціалізацію, підвищувати продуктивність наявних ресурсів і таким чином збільшувати обсяг вироблених ними товарів і послуг, а також і рівень добробуту їх населення [2, с. 351-354].

Рух національних товарів між країнами дещо обмежений, а деякі національні товари взагалі не надходять у світовий товарообіг. На світовому товарному ринку обертаються тільки конкурентоспроможні товари, кращі з національних товарів.

Будь-якій державі для успішного функціонування на всесвітньому ринку необхідно мати свою зовнішньоекономічну інфраструктуру, яка може забезпечити просування товарів чи послуг від виробника до споживача в інші країни.

У цій системі основною є матеріально-технічна база та спеціалізовані організації для післяпродажного технічного обслуговування.

Країна, яка не має зовнішньоекономічної інфраструктури, змушена нести великі втрати для забезпечення доступу до зовнішньоекономічної інфраструктури інших держав (для оплати транспортування, страхових та банківських послуг, послуг торгових домів) [3, с. 138-140].

В основі міжнародної торгівлі лежить різна здатність країн ефективно виробляти різні товари, що ґрунтуються на природних, та набутих порівняльних переваг, таких як відмінності у співвідношенні чинників виробництва, в рівні застосовуваної технології, що визначають виробничі можливості і призводять до різниці у витратах виробництва. Порівняльні переваги є також наслідком рівня культури, пріоритетів в освіті, наукових дослідженнях.

На міжнародному ринку, як і на внутрішньому, попит і пропозиція спільно визначають як обмін і структуру експортованих та імпортованих товарів, так і ціни на них. Рівень світових цін є важливим чинником, що визначає, які саме товари і куди експортуватимуться тією чи іншою країною і які і звідки – імпортуватимуться, бо від співвідношення світових цін прямо залежить розподіл між партнерами виграшу від світової торгівлі. Відтак економісти приділяють велику увагу умовам торгівлі, або відношенню експортних цін даної країни до її імпортних цін.

Зміна обсягів торгівлі характеризується динамікою зовнішньо-торговельного товарообороту. Зовнішньоторговельний товарооборот країни – це сума її експорту та імпорту. Різниця між сукупним імпортом і експортом протягом певного періоду (року, кварталу тощо) становить сальдо торгового балансу. Воно є активним (позитивним), якщо експорт за вартістю перевищує імпорт, і пасивним (від'ємним), коли ситуація протилежна. Покривають негативне сальдо торгового балансу золотом або конвертованою валютою.

Місце міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин визначається тим, що, по-перше, через неї реалізуються результати всіх форм світогосподарських зв'язків – вивозу капіталу, виробничої кооперації, науково-технічного співробітництва. По-друге, розвиток міжнародної торгівлі товарами визначає динаміку міжнародного обміну послугами. По-третє, зростання і поглиблення міжрегіональних та міждержавних взаємозв'язків виступають важливою передумовою міжнародної економічної інтеграції. По-четверте, міжнародна торгівля сприяє подальшому поглибленню міжнародного поділу праці та інтернаціоналізації господарських зв'язків [4, с. 245-248].

Список використаних джерел

1. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: [Підруч.]. Київ : Центр учбової літератури. 2011. 510 с.
2. Задоя А.О. Міжнародна економіка: [Навч. посіб.]. Київ : Центр учбової літератури. 2012. 416 с.
3. Румянцев А. П. Зовнішньоекономічна діяльність : [Навч. посіб.]. [2-ге видання]. Київ: Центр учбової літератури. 2012. 292 с.
4. Дахно І.І. Міжнародна торгівля: [Навч. посіб.]. Київ : Центр учбової літератури. 2008. 280 с.